

**Суспільно –
політичне життя на
західноукраїнських
землях на початку XX
ст**

Формування компетентностей:

предметна компетентність:

- охарактеризувати суспільно – політичний розвиток західноукраїнських земель на початку ХХ ст; з'ясувати внесок українського руху у розвиток суспільства; викликати інтерес до дослідження історичного минулого країни; розвивати уміння орієнтуватися в історичному просторі.

ключові компетентності:

- **спілкування державною мовою** - міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої за допомогою сучасних цифрових технологій; розуміти, пояснювати і перетворювати тексти підручника, грамотно висловлюватися рідною мовою.
- **інформаційно-цифрова компетентність** - діяти за алгоритмом, запропонованим вчителем.
- **уміння вчитися впродовж життя** - відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення мети; зацікавленість у пізнанні світу; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.
- **ініціативність і підприємливість** - вирішувати життєві проблеми, аналізувати; аргументувати та захищати свою позицію, шукати оптимальні способи розв'язання життєвого завдання, задачі підприємницького змісту; ініціативність, відповідальність, упевненість у собі, в успіху команди.
- **соціальна і громадянська компетентності** - висловлювати власну думку, слухати і чути інших; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; повага до прав людини.

План

- Особливості розвитку українського руху Галичини на початку XX ст.
- Актуалізація українського руху в Галичині на початку XX ст.
- Боротьба за український університет
- Боротьба за загальне виборче право та реформу крайового статуту
- Діяльність організації «Сокіл» «Січ»
- Ідея сепаратизму
- Відродження Галицького москвофільства
- Український рух у Буковині та Закарпатті на початку XX ст.

ГРА “Я ЗНАЮ”

Необхідно назвати з опрацьованого на минулому уроці матеріалу:

5 історичних діячів

5 історичних дат

5 історичних подій

Історичні поняття

Особливості розвитку українського руху в Галичині на початку XX ст.

В Австро – Угорській імперії на поч. XX ст. активізувалося суспільно – політичне життя. Для Галичини основним залишалося польсько - українське протистояння.

Польське протистояння

Діячі польського руху, що вели боротьбу за відродження своєї державності, фактично ігнорували права українців.

Поляки надалі утримували владу в краї.

Українське протистояння

Завдяки діяльності українських політичних партій, громадських організацій, культурно-освітніх товариств тощо із пригнобленої безправної селянської маси сформувалося свідоме щодо своїх політичних інтересів українство.

Українські діячі розгорнули боротьбу за здобуття нових політичних прав для українців. Її основними формами були передвиборча агітація, демонстрації, сутички з поліцією, народні віче, парламентська діяльність тощо.

На початку ХХ ст. українсько-польські відносини в Галичині загострилися. Протистояння викликало перш за все:

1. Селянське питання.
2. Боротьба за університет
3. Проведення виборчої реформи надання українським землям автономії у складі Австро-Угорщини.
4. Тривала робота з організації українського національного життя: стабільно діяла мережа освітніх культурних, наукових установ, кооперативів тощо.

Активізація українського руху в Галичині на початку ХХ ст.

У 1900 р. українські діячі провели в Галичині й Буковині народні віча під гаслами поділу Галиччини на польську та українську частини і приєднання земель Буковини.

На студентському вічі у Львові *14 липня 1900 р.* студент, а згодом визначний громадський діяч *Лонгін Цегельський* виголосив програмову заяву: *«Створити свою власну незалежну самостійну українську національну державу в етнографічних границях по всій території, заселеній українським народом...»*. Прагнучи досягти підтримки цієї ідеї, українські громадські діячі йшли до сіл. Допмагаючи українським селянам боротися за свої права, вони водночас сприяли усвідомленню ними необхідності бути господарями на власній землі.

Масовий селянський страйк 1902 р

Причини	Селяни вимагали підвищення платні та впорядкування процесу еміграції.
Хід	Страйк охопив близько 200 тис. селян і сільськогосподарських робітників. Керували ним місцеві осередки українських партій. Завдяки цьому страйк водночас набув характеру соціального й національного протесту.
Наслідки	Сотні арештів селян Поміщики задовольнили більшість вимог селянства.

Боротьба за український університет.

Австрійська влада в **1871 р.** дозволила замінити у Львівському університеті німецьку мову викладання на польську або українську.

8 жовтня 1901 р. відбулося академічне віче, на якому поряд зі студентами, що висували за створення у Львові українського університету, виступали викладачі, був присутній М. Грушевський.

Голова УНДП **19 листопада 1901 р.** вніс на розгляд палати депутатів пропозицію щодо заснування у Львові українського університету.

У липні 1910 р. під час збройної сутички загинув один із лідерів українського студентського руху Адам Коцко.

у 1912 р. надіслав інструкції до адміністрації краю, вимагаючи не допускати різного ставлення до поляків та українців.

До 1916 р. у Львові для українців мав бути збудований окремий університет.

Адам Коцко

Боротьба за загальне виборче право та реформу крайового статуту.

22 січня 1906 р. австрійський імператор Франц Йосип зустрівся з делегацією українців, які прохали про зміни у виборчому законодавстві для населення краю.

2 лютого 1906 р. відбулося народне віче в кількості 50 тис осіб.

Січень 1907 р. австрійська влада здійснила реформу системи виборів до парламенту держави.

У результаті виборів **1907 р.** українці збільшили своє представництво до 27 депутатів від Галичини і п'яти депутатів від Буковини.

У **1908 р.** під час виборів до Галицького крайового сейму здійснювалася махінації з виборчими округами, підтасовка бюлетенів у день виборів і розправи над виборцями – українцями.

14 лютого 1914 р. Галицький сейм прийняв законопроект про реформу крайового статуту. За нею галицькі українці збільшили своє представництво до 62 місць, тобто на 27%. Однак реформу сейму так і не було здійснено через початок Першої світової війни.

Діяльність організацій «Сокіл»

1894 р. у Львові було створено перше українське фізкультурно – спортивне та протипожежне товариство «Сокіл».

Причина
утворення

Пробудження національної свідомості
й національно-патріотичного виховання молоді

Завдання

Фізичне вдосконалення його членів і проведення
культурно-просвітницьких заходів із метою виховання
почуття національної єдності.

У 1914 р. в Галичині та Буковині діяли 974 осередки «Соколу», до яких входило близько 33 тис. осіб.

З'їзд учасників товариства
«Сокіл». 1914 р.

Відзнака товариства
«Сокіл»

Фізкультурно-спортивна організація «Січ»

У 1900 р. в селі Завалля Снятинського повіту **Кирило Трильовський** заснував першу українську фізкультурно-спортивну організацію «Січ». Згодом організації з такою назвою з'явилися в інших повітах Галичини й Буковини. У 1913 р. в Галичині діяло понад **900** первинних осередків «Січі», у яких було близько **80 тис. осіб**. У роботі товариств наголошувалося на необхідності *розвитку історичних традицій українського народу, сприянні патріотичному й фізичному вихованню української молоді*. У 1912 р. організацію перейменували на «Український січовий союз».

Кирило Трильовський
(1864 — 1941)

Громадсько-політичний діяч, адвокат, організатор молодіжних спортивно-пожежних патріотичних товариств «Сокіл», «Січ», «Пласт», голова Бойової управи УСС, член Головної української ради, автор історичних нарисів.

Іван Боберський
(1873—1947)

Громадський діяч, педагог, один із засновників молодіжних спортивно-пожежних патріотичних товариств «Сокіл», «Січ», «Пласт», член Бойової управи УСС, член Головної української ради, автор підручників із фізичного виховання.

Дитячо-молодіжна скаутська організація «Пласт»

У 1911 р. у Львові було утворено дитячо-молодіжну скаутську організацію «Пласт»,
покликану виховувати українську молодь на морально-християнських засадах і розвивати почуття патріотизму.

Найбільш масовими виховними формами діяльності «Сокола», «Січі» та «Пласту» було проведення спільних сільських, повітових, крайових демонстрацій і спортивних змагань. У спортивному святі, що відбулося в 1914 р. у Львові, узяли участь близько 12 тис. членів цих трьох організацій.

Ідея сепаратизму

Сепаратизм — прагнення відокремлення від держави якої-небудь області або регіону.

У *грудні 1912 р.* на спільному таємному засіданні політичних партій Галичини (РУРП, УНДП та УСДП) затвердили заяву, у якій ішлося, що «коли прийде до війни між Австрією і Росією, то все українське громадянство стане на боці Австрії проти Російської імперії як найбільшого ворога України». Подібне рішення ухвалив також II Всеукраїнський студентський з'їзд у Львові в *липні 1913 р.* Із цією ідеєю на з'їзді виступив Дмитро Донцов. Пізніше реферат його доповіді вийшов окремою брошурою «Сучасне політичне становище нації і наші завдання».

Із брошури Д. Донцова «Сучасне політичне становище нації і наші завдання»

Не буду розважувати тут... автономізму і сепаратизму, бо уважнюю це за річ другорядну. Тим самим полишаю на боці і питання «самостійності України». Бо актуальним є не гасло самостійності — мріяли ж колись наші українці про самостійну Україну в злуці з Росією!.. Актуальним, більш реальним, більш конкретним і скоріше здійсненним є гасло відірвання від Росії, зірвання злуки з нею — політичний сепаратизм... Всяка поразка Росії, всяке відірвання хоч кавалка української території Австрією приведе до консолідації, до скріплення українського елемента в Австрії і в Росії, і наблизиться час остаточного визволення нашого краю.

- ? 1. У чому Д. Донцов убачав зміст ідеї українського сепаратизму? 2. Чому автор виступав за поразку Росії у війні з Австрією?

Відродження Галицького москвофільства.

У 1900 р. галицькі москвофіли проголосили «новий курс» :

- заснували Російську народну партію, очолювану В. Дудикевичем, якій надавав велику грошову допомогу російський уряд.
 - Партія підтримувалася місцевою польською аристократією, що намагалася розколоти український рух.
 - У 1908 р. на Новослов'янському конгресі галицькі поляки домовилися з росіянами про знищення українського національного табору.
- до Галицького сейму в 1908 р. Москвофіли провели до крайового сейму вісім своїх депутатів проти 12 українських.

Загострення відносин між українцями й поляками в краї призвело до втручання австрійської влади. Після того як польсько-український конфлікт було розв'язано, москвофіли опинилися осторонь боротьби. На виборах до Галицького сейму в 1913 р. вони не змогли отримати жодного депутатського мандата. Однак москвофіли зберігали досить вагомий вплив на суспільно-політичне життя Галичини. У 1914 р. мережа підпорядкованих їм установ налічувала 300 культурно-освітніх організацій і 106 кооперативів.

Український рух у Буковині та Закарпатті

Надзвичайною політичною подією у краї стало утворення в 1903 р. в місцевому сеймі «Вільнодумного союзу».

Його співзасновниками стали лідер українських народовців Микола Василько, лідер румунських націонал-демократів Аурел Ончул і лідер єврейської сіоністської партії Бенно Штраухер.

Члени союзу прагнули по-новому розв'язати проблеми краю: вони заявили, що на перше місце висувають вимоги покращення соціально-економічного становища, розширення політичних прав, також задоволення національних потреб усіх народів, які населяють Буковину. У 1905 р. союз розпався через суперечності між його членами.

«Національна рада русинів на Буковині»

12 листопада 1905 р. буковинські народовці

об'єдналися в «Національну раду русинів на Буковині», яку неофіційно називали національно-демократичною партією.

Партія виступала за запровадження загального, рівного й прямого виборчого права, у сільському господарстві висувала завдання розвивати спілчанський рух, обґрунтовуючи національні потреби українців, визнавала таке саме право за іншими націями краю.

Радикальна партія

У червні 1907 р. від «Національної ради русинів

на Буковині» відокремилося ліве крило й заснувало **Радикальну партію**, яка виступала за широкі соціально-економічні перетворення та встановлення соціалізму.

Майже одночасно в Буковині сформувалася

Українська соціал - демократична партія, яка проповідувала ідеї марксизму, вимагала докорінних змін у суспільстві. Однак більшість гасел соціал-демократів були незрозумілі селянам, а робітників у краї було дуже мало.

У 1907 р. в Буковині відбулися вибори до австрійського парламенту за новим виборчим законом. У всіх українських виборчих округах перемогли кандидати «Національної ради русинів на Буковині». Уперше після 1848 р. буковинські українці обрали п'ятьох депутатів. У лютому 1910 р. *партія об'єдналася з товариством «Руська рада» (її називали також «мужицька партія») у нову партію під назвою «Руська рада».*

У 1912 р. вона розпалася. Колишні *члени «Національної ради» оголосили про створення Національно-демократичної партії*, а прибічники С. Смаль Стоцького — Української народної партії. Однак до початку війни обидві партії остаточно не сформувалися.

У 1911 р. відбулися останні вибори до Буковинського крайового сейму. Із 17 обраних українських депутатів 15 були народовцями, по одному від радикалів і соціал-демократів. Москвофіли на виборах зазнали поразки.

Друкованим органом народовського руху в краї став тижневик «Наука», що виходив із 1897 р. Його головним редактором із 1903 р. був Августин Волошин (1874—1945), який згодом відіграв визначну роль в історії Закарпаття.

Розвиток народовства в краї відбувався під впливом і в тісній взаємодії з українським рухом Галичини.

Висновки

На початку ХХ ст. вагомі здобутки українського національного руху в Галичині перетворили її на «український П'ємонт». Унаслідок наполегливої боротьби українці Галичини, спираючись на свої політичні партії, змогли досягти певних результатів у боротьбі за український університет, загальне виборче право та реформу крайового статуту.

Вагомими були успіхи тогочасного українського руху в Буковині. У краї виникли українські політичні партії. У Закарпатті український національний рух залишався досить слабким.

СЬОГОДНІ Я ПОВТОРИВ **У МЕНЕ ВИЙШЛО**

Я МІГ БИ ПОСТАВИТИ СОБІ ОЦІНКУ МЕНІ ПОТРІБНО ПОВТОРИТИ

СЬОГОДНІ Я ПОВТОРИВ **ТЕПЕР Я ЗМОЖУ**

Я МІГ БИ ПОСТАВИТИ СОБІ ОЦІНКУ

БУЛО СКЛАДНО ТЕПЕР Я ЗМОЖУ МЕНІ ПОТРІБНО ПОВТОРИТИ **Я МОЖУ ПОХВАЛИТИ СЕБЕ**

БУЛО СКЛАДНО СЬОГОДНІ Я ПОВТОРИВ **У МЕНЕ ВИЙШЛО**

Я МОЖУ ПОХВАЛИТИ СЕБЕ

МЕНІ ПОТРІБНО ПОВТОРИТИ

ТЕПЕР Я ЗМОЖУ **БУЛО СКЛАДНО** **БУЛО СКЛАДНО**

У МЕНЕ ВИЙШЛО

БУЛО СКЛАДНО Я МОЖУ ПОХВАЛИТИ СЕБЕ

У МЕНЕ ВИЙШЛО

СЬОГОДНІ Я ПОВТОРИВ

ТЕПЕР Я ЗМОЖУ **БУЛО СКЛАДНО**

У МЕНЕ ВИЙШЛО **ТЕПЕР Я ЗМОЖУ**

ТЕПЕР Я ЗМОЖУ **БУЛО СКЛАДНО**

Я МОЖУ ПОХВАЛИТИ СЕБЕ

БУЛО СКЛАДНО

БУЛО СКЛАДНО

Я МОЖУ ПОХВАЛИТИ СЕБЕ

ТЕПЕР Я ЗМОЖУ

ТЕПЕР Я ЗМОЖУ

БУЛО СКЛАДНО

БУЛО СКЛАДНО

У МЕНЕ ВИЙШЛО

У МЕНЕ ВИЙШЛО

У МЕНЕ ВИЙШЛО

У МЕНЕ ВИЙШЛО

МЕНІ ПОТРІБНО ПОВТОРИТИ

У МЕНЕ ВИЙШЛО

БУЛО СКЛАДНО

ТЕПЕР Я ЗМОЖУ

ТЕПЕР Я ЗМОЖУ

ТЕПЕР Я ЗМОЖУ

Домашнє завдання

- 1. Опрацювати текст підручника 28-29
- 2. Заповнити робочий зошит відповідної теми

